

ANKARA ÜNİVERSİTESİ EV EKONOMİSİ YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME DURUMLARININ İNCELENMESİ

Yasemin AYDOĞAN*

Neriman ARAL**

Özet

Bu araştırma Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman aktiviteleri konusundaki tercihlerini belirlemek ve boş zamanlarını değerlendirmelerinde sınıfın etkili olup olmadığını saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okuluna devam eden 204 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada öğrenciler ve aileleriyle ilgili genel bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Genel Bilgi Formu" ile öğrencilerin boş zaman süreleri, kullanımı ve tercihlerine ilişkin bilgileri kapsayan "Boş Zamanları Değerlendirme Anketi" kullanılmıştır. Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme durumlarında sınıfın etkili olup olmadığını belirlemek için Kay-Kare Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin boş zaman süreleri ve üniversitelerinde boş zamanlarını değerlendirmeye yardımcı olacak imkanların olup olmadığına ilişkin görüşleri üzerinde devam ettikleri sınıfın etkili bir faktör olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Boş zaman, rekreatif etkinlikler, boş zaman etkinlikleri, üniversite öğrencileri

Giriş

Son yıllardaki hızlı bilimsel ve teknolojik gelişmeler, üretimdeki büyük artış ve çalışma zamanındaki kuralların değişmesi hem insan hayatını kolaylaştırıp zenginleştirmekte, hem de insana kendisi için daha fazla zaman ayırmasına imkan vermektedir. Bu sayede bireyler çalışma zamanına verdikleri önemin yanı sıra çalışma dışı zaman kullanımına ayrı bir önem vermekte ve bu süreleri daha etkili, verimli ve eğlenceli geçirmek için daha yoğun çabalar içerisine girmektedirler (Soyer, 1997; Süzer, 1997; Wilson ve Arnold, 1997, 77).

İnsanoğlu için bu denli önemli olan zaman kullanımı konusunda boş zaman ve rekreasyon sözcüklerinin sık sık bir arada hatta birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Oysa her iki sözcük arasında farklılıklar olmasına rağmen, bazı noktalarda bu sözcüklerin birbiriyle örtüştüğü vurgulanmaktadır. Boş zaman, bireyin çalışma ve diğer sorumlulukları dışında özgürce dinlenme, eğlenme, toplumsal başarı ve ki-

* Yrd. Doç. Dr.; Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fak. Okulöncesi Eğitimi ABD

** Prof. Dr.; Ankara Üniv. Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü

şisel gelişmesi için kullandığı zaman olarak nitelendirilirken (Onat, 2001, 77); rekreasyon, boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesi şeklinde açıklanmaktadır. Bu iki sözcük arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışan Aristo, boş zamanın rekreasyon için kullanılması gerektiğini, diğer haller için kullanılmasının uygun olmadığını belirtmiştir (Aslan, 1994; Soyer, 1997; Balcı, 2003).

Boş zaman etkinliklerine katılım kişilerin yaşam biçimlerine, özelliklerine ve zaman kullanımlarına göre değişiklik gösterirken (Balcı, 2003); boş zaman etkinliklerinin türü, bu etkinliklere katılma biçimi ve bireylerin bu etkinliklere ayırdıkları süre de; ırk, toplumsal ve kişisel özellikler, yaş, cinsiyet gibi pek çok faktörden etkilenmektedir (Ulutak, 1988; Ben-Arieh ve Ofir, 2002, 227; Nippold vd., 2005, 93)

Shinew ve arkadaşları (2004, 181), yaptıkları çalışmada ırk ve boş zaman aktiviteleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve irksal özelliklerin boş zaman tercih ve sınırlılıkları üzerinde etkili bir faktör olduğunu ortaya koyarken, Roberts (2004, 335), boş zaman etkinliklerinin yoğunluğunun ve türündeki çeşitliliğin sosyal sınıf ve yaş gibi faktörlerden etkilendiğini, Robertson (1999, 335) ise gençlerin boş zaman kullanımı ve aktivite tercihlerinde ailenin önemli bir rol oynadığını saptamıştır. Yapılan benzer bir çalışma sonucunda da kültürel anlayışın boş zaman kullanımı ve tercihleri üzerinde kızlar üzerinde erkeklerden daha etkili olduğu belirlenmiştir (Shaw vd., 1996, 274).

Boş zaman kullanımındaki bu değişkenlik belli yaş dönemlerinde boş zamanların nasıl değerlendirildiği konusunu önemli hale getirmektedir. Boş zaman etkinliklerine katılmanın bireylere sağladığı kişisel yararların yanı sıra kimlik gelişimini, zihinsel, fiziksel ve dil gelişimini desteklediği ve kötü, yanlış ya da anti sosyal davranışların azalmasına neden olduğu belirtilmektedir. Boş zaman etkinliklerinin tüm bu gelişmelere paralel olarak eğlendirici bir işlev de taşıdığı dikkate alındığında (Seçgin, 1996; Shaw vd., 1996, 276; Nippold vd., 2005, 94), özellikle genç bir nüfus yoğunluğuna sahip olan Türkiye’de, yeni nesillerin gerek bireysel, gerek toplumsal mutluluğa ulaşabilmesi için zamanı verimli ve etkin bir şekilde kullanabilmeyi öğrenmeleri büyük önem taşımaktadır (Soyer, 1997; Süzer, 1997).

Amerika’da zamanın boşa ve kötüye kullanılmasını önlemeyi ve olumlu boş zaman etkinliklerinin desteklenmesini amaçlayan yaşam boyu bilinçli zaman kullanım programlarına katılan öğrencilerin, toplumsal olaylara karşı daha duyarlı oldukları, karar verme, girişimcilik, yeni ilgilere açık olma, spor ve doğal temelli etkinliklere katılma özelliklerinin bu programlara katılmayan öğrencilerden daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Caldwell vd., 2004, 310).

Gençlerin boş zamanlarını değerlendirmeleri ve rekreatif etkinliklere katılmaları, üniversite eğitimleri sırasında okulların kendilerine sunduğu olanaklar kapsamında yarı örgütlü bir şekilde gerçekleşmekte ve bu bağlamda üniversiteler öğrencilerinin resmi eğitimleri dışında kalan zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirebilmeleri için de yönlendirici rol üstlenebilmektedirler (Onat, 2001, 78; Balcı, 2003, 163).

Üniversitelerin, bu rolün sorumluluğunu alabilmesi ve bu konuda diğer kurumlarla işbirliği halinde olabilmesi için boş zaman kullanımına ilişkin programlarının ve buna ilişkin alt yapı olanaklarının, öğrencilerin bu tür etkinliklere katılma şekli ve nedenlerinin belirlenmesi gereklidir. Bu nedenle çalışmada, kişilik gelişimlerinin

büyük ölçüde biçimlendiği, yetişkinlik modelinin kurulduğu bir geçiş dönemi olarak görülen üniversite gençliğinin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerine ilişkin saptamalar yapmak ve Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin boş zamanlarında kimlerle beraber olduklarını, hangi tür etkinliklere katıldıklarını, boş zamanlarını değerlendirme durumlarının devam ettikleri sınıfa göre değişip değişmediğini belirlemek ve bu konuda kurumlara, eğitimcilere ve öğrencilere yönelik öneriler sunmak amaçlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme durumlarını belirlemek amacıyla planlanan bu çalışmaya 2003-2004 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okuluna devam eden 204 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir.

Araştırmada öğrenciler ve aileleriyle ilgili genel bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Genel Bilgi Formu" ile öğrencilerin boş zaman süreleri, kullanımı ve tercihlerine ilişkin bilgileri kapsayan "Boş Zamanları Değerlendirme Anketi" kullanılmıştır. Veri toplama süreci öncesinde hazırlanan anket formu 10 kişilik bir gruba uygulanmış, ankette biçim ve içerik yönünden anlaşılmayan sorular yeniden düzenlenerek ankete son şekli verilmiştir. Anket formları Ev Ekonomisi Yüksek Okulu öğrencilerinden gönüllü olan öğrencilerin tamamına uygulanmış, ancak formların eksik doldurulması nedeniyle 204 öğrenciden elde edilen veriler değerlendirmeye alınmıştır. Örnekleme dahil edilen öğrencilerden elde edilen veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans-yüzde değerleri kullanılmış ve öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme durumlarının devam ettikleri sınıfa göre değişip değişmediği Kay-Kare testi ile belirlenmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Üniversite öğrencilerinin boş zaman aktiviteleri konusundaki tercihlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırma sonucunda, örnekleme alınan öğrencilerin %34.3'ünün birinci sınıfta, %24.5'inin ikinci sınıfta, %23'ünün üçüncü sınıfta ve %18.2'sinin dördüncü sınıfta olduğu; öğrencilerin % 96.1'inin kız, %3.9'unun erkek olduğu; %6.4'ünün 17-18 yaşlarında oldukları, %31.9'unun 19-20 yaşlar arasında, %47.1'inin 21-22 yaşlar arasında ve %14.7'sinin 23 ve üzeri yaşlarda oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumları incelendiğinde, annelerin %46.6'sının okur-yazar ya da ilkokul mezunu oldukları, babaların %55.9'unun ise lise ya da üniversite mezunu oldukları saptanmıştır. Anne ve babaların meslek dağılımları incelendiğinde, annelerin %79.9'unun ev hanımı, babaların %58.3'ünün memur olduğu ve öğrencilerin %54.9'unun öğrenim yaptıkları ilde ailesiyle birlikte, %31.4'ünün yurttan ve %13.7'sinin bir ya da birkaç arkadaşlarıyla birlikte kaldıkları belirlenmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Boş Zamanlarında En Sık Yaptıkları Etkinliklere Göre Dağılımları

<i>En Sık Yapılan Boş Zaman Etkinlikleri</i>	<i>1.Sırada</i>		<i>2.Sırada</i>		<i>3.Sırada</i>	
	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Müzik dinleme	96	47.1	65	31.9	42	20.6
Dinlenme	31	15.2	8	3.9	23	11.3
Kitap okuma	28	13.7	29	14.2	30	14.7
TV izleme	10	4.9	17	8.3	23	11.3
Ev işi yapma	10	4.9	25	12.3	5	2.5
Sinema ve tiyatroya gitme	8	3.9	28	13.7	25	12.3
Oyun, gezi vb. faaliyetlere katılma	7	3.4	19	9.3	23	11.3
Spor yapma	6	2.9	6	2.9	8	3.9
Diğer	8	3.9	7	3.4	15	7.4
Toplam	204	100.00	204	100.0	204	100.0

Tablo 1’de Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okuluna devam eden öğrencilerin boş zamanlarında ilk tercihlerinin neler olduğu incelendiğinde, öğrencilerin %47.1’inin müzik dinlediği, %15.2’sinin dinlenmeye zaman ayırdığı, %13.7’sinin kitap okuduğu, %4.9’unun televizyon izlediği ya da ev işi yaptığı, diğer öğrencilerin ise sinema, oyun, spor gibi etkinliklere zaman ayırdıkları görülmektedir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin çoğunluğu tercihlerini pasif etkinliklerden yana kullanmışlardır. Üniversite öğrencileriyle yapılan benzer bir araştırmada da, öğrencilerin boş zamanlarını daha çok pasif etkinliklerle değerlendirdikleri ortaya konmuş ve öğrencilerin en yüksek oranda tercih ettikleri etkinlik türünün birinci sırada kitap okumak, ikinci sırada müzik dinlemek olduğu belirlenmiştir (Süzer, 1997). Elde edilen sonuçlara göre pasif etkinlikler gençlerin daha çok ilgisini çekmektedir. Toplumun aktif etkinlikler konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması ya da olanakların kısıtlı olmasının bu sonuçlarda etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 2. Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Boş Zamanlarını Geçirmek İstedikleri Mekanlara Göre Dağılımları

<i>Boş Zaman Geçirilmek İstenen Mekanlar</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Açık hava (park, bahçe)	94	46.1
Kafe, bar, disko, oyun salonu vb.	53	26.0
Arkadaş evi	32	15.7
Kendi evi	14	6.9
Yurt	11	5.4
Toplam	204	100.0

Tablo 2’ye göre öğrencilerin %46.1’i boş zamanlarını açık havada, %26’sı kafe, disko, bar, oyun salonunda, %15.7’si arkadaş evinde, %6.9’u kendi evinde ve %5.4’ü kaldıkları yurtlarda geçirmek istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin boş zamanları için tercih ettikleri mekanlar kadar bu mekanlarda neler yaptıkları da büyük önem taşımaktadır. Elbette ki bir öğrencinin açık havada spor yapması, kitap

◆ Yasemin Aydoğan / Neriman Aral

okuması ya da sadece bankta oturması mümkündür. Burada önemli olan öğrencinin gerçekten kendine ayırdığı bu zamanı eğlenceli ve yararlı bir şekilde değerlendirmesidir.

Tercihlerde son sırada yurdun yer almasında, öğrencilerin %31.4'ünün yurttan kalmasının ve boş zaman kullanımı konusunda yurtlarda öğrencilere yeterli imkanların sunulmamasının etkili olduğu söylenebilir. Boş zamanların değerlendirilmesi konusunda yapılan benzer bir araştırmada da, yurtlarda kalan öğrencilere yeterli rekreatif ortamların sunulmadığı, personelin boş zamanlar konusunda ilgisiz kaldığı ve rekreasyon ihtiyacının genelde özel sektör tarafından giderildiği belirlenmiştir (Arslan,1996). Bu nedenlerden dolayı boş zamanların değerlendirilmesinde yurtların tercih edilmediği söylenebilir.

Tablo 3.Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Haftalık Boş Zaman Sürelerinin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Dağılımları ve Kay-Kare Testi Sonuçları

Haftalık Boş Süre	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Boş zamanı yok	8	11.4	3	6.0	2	4.3	3	8.1	16	7.8
2-3 saat	26	37.1	12	24.0	2	4.3	7	18.9	47	23.0
4-5 saat	12	17.1	12	24.0	12	25.5	7	18.9	43	21.1
6-7 saat	16	22.9	12	24.0	19	40.4	16	43.2	63	30.9
10 saat ve üzeri	8	11.4	11	22.0	12	25.5	4	10.8	35	17.2
Toplam	70	100.0	50	100.0	47	100.0	37	100.0	204	100.0

$$\chi^2=27.169 \quad sd=8 \quad p=.007$$

Tablo 3'te öğrencilerin ders ve çalışma süreleri dışında kalan haftalık boş zamanları incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerin %37.1'inin ve ikinci sınıf öğrencilerin %24'ünün haftalık iki-üç saat, üçüncü sınıf öğrencilerin %40.4'ünün ve dördüncü sınıf öğrencilerin %43.2'sinin ise haftalık altı-yedi saat boş zamanları olduğu görülmektedir. Boş zamanım yok ya da az diyen grupta birinci sınıfların oranının çok olması dikkati çekmektedir. Öğrencilerin boş zaman sürelerine ilişkin görüşleri üzerinde devam ettikleri sınıfın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur [$\chi^2_{(8)}=27.169, p<.01$].

Bu bulgular, birinci sınıf dışındaki tüm sınıflarda haftalık boş zamanın daha çok olduğuna işaret etmektedir. Üniversiteye yeni başlamanın ve derslere uyum sağlama çabalarının birinci sınıf öğrencilerin boş zaman durumlarına etki ettiği ve dolayısıyla zamanın büyük bölümünün çalışmaya ya da derslerle ilgili etkinliklere ayrıldığı söylenebilir. Genel toplama bakıldığında, örnekleme dahil edilen öğrencilerin çok küçük bir bölümünün boş zamanım yok dediği görülmektedir. Bu durum her sınıftan öğrencinin sahip olduğu boş zamanların kendisi ve toplum adına yararlı, eğlenceli, okul ve iş yaşamında motivasyonunu artırıcı şekilde değerlendirilebilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Soyer (1997) üniversite öğrencilerinin boş zaman alışkanlıklarını incelediği araştırma sonucunda, öğrencilerin %61.4'ünün boş zaman faaliyetleri için günlük ayırdıkları sürenin 0-3 saat arasında olduğunu belirtirken, Ekici (1997) tarafından yapılan benzer bir araştırmada da bu sürenin %70.8 oranında 0-4 saat arasında olduğu saptanmıştır. Bu araştırmaların sonuçları Ankara Üniversitesi

tesisi Ev Ekonomisi Yüksekokulu öğrencilerinin boş zamanlarının daha kısıtlı olduğunu göstermektedir. Yoğun ders programlarının ve özellikle uygulamalı derslerin çok olmasının bu sonuçlarda etkili olduğu düşünülebilir. Bu öğrencilerin boş zamanlarının farklı üniversitelerdeki öğrencilere göre daha az olmasına rağmen, bu sürelerin olumlu yönde değerlendirilmesi, rekreatif faaliyetlere katılınması ve bu konuda çok iyi bir şekilde yönlendirilmeleri onların kişilik gelişimleri ve olgunlaşmaları açısından çok önemlidir.

Çalışan bireylerin örneklemini oluşturduğu farklı bir çalışmada da bir kurumda çalışan personelin büyük bir çoğunluğunun günde üç-dört saatlik bir boş zamanları olduğu halde boş zaman etkinliklerine genellikle haftada bir gün katıldıkları, kurumdaki boş zaman etkinliklerine yönelik tesislerin nicelik ve nitelik bakımından yetersiz olduğunu belirttikleri ve imkan tanındığında (tesis ve zaman açısından) daha çok boş zaman değerlendirmeye yönelik faaliyetlere katılacakları yolunda görüş bildirdikleri tespit edilmiştir (Yetiş, 2000).

Tablo 4. Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Boş Zamanlarını Kiminle Geçirmek İstediklerine İlişkin Görüşlerinin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Dağılımları ve Kay-Kare Testi Sonuçları

<i>Boş Zaman İçin Kimin Tercih Edildiği</i>	<i>1.Sınıf</i>		<i>2.Sınıf</i>		<i>3.Sınıf</i>		<i>4.Sınıf</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Arkadaşım	27	38.6	19	38.0	13	27.7	11	29.7	70	34.3
Arkadaş grubuyla	28	40.0	24	48.0	17	36.2	16	43.2	85	41.7
Ailemle	5	7.1	4	8.0	11	23.4	6	16.2	26	12.7
Yalnız başıma	10	14.3	3	6.0	6	12.8	4	10.8	23	11.3
Toplam	70	100.0	50	100.0	47	100.0	37	100.0	204	100.0

$$X^2=11.335 \quad Sd=7 \quad p=.253$$

Tablo 4'te, bütün sınıflardaki öğrencilerin çoğunluğunun (1.sınıf %40, 2.sınıf %48, 3.sınıf %36.2, 4.sınıf %43.2) boş zamanlarında arkadaş gruplarıyla birlikte olmak istedikleri ve bu süreyi ailesiyle ya da yalnız geçirmek isteyenlerin ise çok küçük bir grubu oluşturduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçta, üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmelerinde arkadaş ve arkadaş grubunun önemli olduğu görülmektedir. Süzer'in (1997) yaptığı çalışmada da üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını daha çok arkadaş gruplarıyla beraber geçirmeyi tercih ettikleri saptanmıştır. Öğrencilerin boş zamanlarını geçirmek istediği kişilere yönelik tercihleri üzerinde devam ettikleri sınıfın etkili olmadığı belirlenmiştir [$X^2_{(7)}=11.335$, $p>.05$]. Diğer bir anlatımla öğrencilerin hangi sınıfta olurlarsa olsun tercihlerinin benzer olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Boş Zaman Etkinlikleri İçin Aylık Harcadıkları Para Miktarına İlişkin Görüşlerinin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Dağılımları ve Kay-Kare Testi Sonuçları

<i>Harcanan Para</i>	<i>1.Sınıf</i>		<i>2.Sınıf</i>		<i>3.Sınıf</i>		<i>4.Sınıf</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
50 YTL ve altı	46	65.7	31	62.0	32	68.1	29	78.4	138	67.6
51-100 YTL	16	22.9	12	24.0	9	19.1	4	10.8	41	20.1
101 YTL ve üzeri	8	11.4	7	14.0	6	12.8	4	10.8	25	12.3
Toplam	70	100.0	50	100.0	47	100.0	37	100.0	204	100.0

$$\chi^2=3.395 \quad Sd=6 \quad p=.758$$

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğunun (1.sınıf %65.7, 2.sınıf %62, 3.sınıf %68.1, 4.sınıf %78.4) boş zaman etkinlikleri için aylık 50 YTL ve altında para ayırabildikleri görülmektedir. Öğrencilerin boş zaman etkinlikleri için ayırdıkları para miktarı üzerinde devam ettikleri sınıfın etkili olmadığı belirlenmiştir [$\chi^2_{(6)}=3.395$, $p>.05$]. Örneklemeye dahil edilen öğrencilerin babalarının çoğunluğunun (%58.3) memur olmasının, boş zaman etkinlikleri için ayrılan para miktarı üzerinde etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 6. Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Boş Zamanlarında Kurs, Konferans ve Seminerlere Zaman Ayırmalarına İlişkin Görüşlerinin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Dağılımları ve Kay-Kare Testi Sonuçları

<i>Kurs,Kon.ve Sem. Zaman Ayırma</i>	<i>1.Sınıf</i>		<i>2.Sınıf</i>		<i>3.Sınıf</i>		<i>4.Sınıf</i>		<i>Toplam</i>	
	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Her zaman	9	12.9	5	10.0	6	12.8	9	24.3	29	14.2
Bazen	48	68.6	38	76.0	35	74.5	25	67.6	146	71.6
Hiçbir zaman	13	18.6	7	14.0	6	12.8	3	8.1	29	14.2
Toplam	70	100.0	50	100.0	47	100.0	37	100.0	204	100.0

$$\chi^2=5.784 \quad sd=6 \quad p=.448$$

Tablo 6'ya göre öğrencilerin büyük çoğunluğu (1.sınıf %68.6, 2.sınıf %76, 3.sınıf %74.5, 4.sınıf %67.6) kurs, konferans ve seminerlere bazen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu tür etkinliklere hiç zaman ayırmıyorum diyenlerin oranının ise birinci sınıflarda (%18.6) diğer sınıflardan daha yoğun olduğu gözlenmektedir. Öğrencilerin kurs, konferans ve seminerlere zaman ayırma durumları üzerinde devam ettikleri sınıfın etkili olmadığı bulunmuştur [$\chi^2_{(6)}=5.784$, $p>.05$]. Bu bulgular Tablo 3'teki bulgularla birlikte değerlendirildiğinde, birinci sınıf öğrencilerin boş zamanlarının diğer sınıflara göre daha kısıtlı olmasının ve üniversite yaşamına, hatta yeni bir şehre uyum sağlama güçlüklerinin birinci sınıf öğrencilerinin kurs, konferans ve seminerlere daha az katılmalarına neden olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Üniversitelerinde Boş Zaman Değerlendirmeye Yardımcı Olacak İmkanların Olup Olmadığına İlişkin Görüşlerinin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Dağılımları ve Kay-Kare Testi Sonuçları

Üni.Boş Zam.Değ. İmkanları Var mı?	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	19	27.1	14	28.0	17	36.2	17	45.9	67	32.8
Hayır	42	60.0	22	44.0	26	55.3	16	43.2	106	52.0
Haberim yok	9	12.9	14	28.0	4	8.5	4	10.8	31	15.2
Toplam	70	100.0	50	100.0	47	100.0	37	100.0	204	100.0

$$\chi^2=12.763 \quad sd=6 \quad p=.047$$

Tablo 7 incelendiğinde örnekleme dahil edilen öğrencilerin büyük çoğunluğunun (1.sınıf %60, 2.sınıf %44, 3.sınıf %55.3, 4.sınıf %43.2) üniversitelerinde boş zamanlarını değerlendirmeye yardımcı olacak imkanların olmadığını belirttikleri görülmektedir. Sınıf ayırt etmeksizin genel sonuçlara bakıldığında da sadece öğrencilerin %32.8'i üniversitelerinde bu tür imkanların olduğunu, geri kalan bölüm ise böyle imkanların olmadığını ya da habersiz olduklarını belirtmişlerdir. Ankara Üniversitesinin yerleşim düzeninin dağınık olmasının ve bazı imkanlardan öğrencilerin yeterince yararlanamamasının bu sonuçta etkili olduğu düşünülenilir. Öğrencilerin üniversitelerinde boş zamanlarını değerlendirmeye yardımcı olacak imkanların olup olmadığına ilişkin görüşleri üzerinde devam ettikleri sınıfın etkili olduğu belirlenmiştir [$\chi^2_{(6)}=12.763$, $p<.05$].

Tablo 8. Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Üniversitelerinden İstedikleri Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Dağılımları ve Kay-Kare Testi Sonuçları

İstenen Boş Zaman Etkinlikleri	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Beceri ve meslek										
kazandırıcı kurslar	25	35.7	10	20.0	9	19.1	14	37.8	58	28.4
Hobi kulüpleri	20	28.6	20	40.0	14	29.8	13	35.1	67	32.8
Sportif etkinlikler	11	15.7	11	22.0	8	17.0	2	5.4	32	15.7
Sergi, konferans vb.	9	12.9	6	12.0	8	17.0	8	21.6	31	15.2
Diğer	5	7.1	3	6.0	8	17.0	-	-	16	7.8
Toplam	70	100.0	50	100.0	47	100.0	37	100.0	204	100.0

$$\chi^2=20.217 \quad Sd=8 \quad p=.063$$

Tablo 8'e göre, birinci (%35.7) ve dördüncü (%37.8) sınıftaki öğrencilerin çoğunluğu üniversite yönetiminden beceri ve meslek kazandırıcı kursların açılmasını; iki (%40) ve üçüncü (%29.8) sınıfların çoğunluğu ise hobi kulüplerinin açılmasını istemişlerdir. Öğrencilerin üniversitelerinden istedikleri boş zaman değerlendirme etkinliklerine ilişkin görüşleri üzerinde devam ettikleri sınıfın etkili olmadığı belirlenmiştir [$\chi^2_{(8)}=20.217$, $p>.05$].

◆ Yasemin Aydoğan / Neriman Aral

Özellikle dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sırada beceri ve meslek kazandırıcı kurslar açılmasını istemelerinin mezuniyet sonrasında ilişkin kaygılar taşımalarıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Tüm sınıflarda bu kursların ve hobi kulüplerinin üst sıralarda tercih edilmesi konusunda, öğrencilerin boş zamanlarını bireysel gelişmeye yönelik etkinliklerle geçirmek istedikleri ve bunun geleceğe yönelik bir yatırım olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Tablo 9. Araştırmaya Dahil Edilen Öğrencilerin Boş Zaman Değerlendirme Faaliyetlerinin Yararlarına İlişkin Görüşlerinin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Dağılımları ve Kay-Kare Testi Sonuçları

Yarar	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Her zaman	9	12.9	5	10.0	6	12.8	9	24.3	29	14.2
Statü kaz.ve çevremi geliştiriyor	19	27.1	6	12.0	6	12.8	11	29.7	42	20.6
Topluma uyumu kolaylaştırıyor	9	12.9	7	14.0	3	6.4	4	10.8	23	11.3
Yaşam tecrübesi kazandırıyor	12	17.1	13	26.0	12	25.5	8	21.6	45	22.1
Bilgi ve yetenekleri geliştiriyor	25	35.7	15	30.0	16	34.0	10	27.0	66	32.4
Diğer	5	7.1	9	18.0	10	21.3	4	10.8	28	13.7
Toplam	70	100.0	50	100.0	47	100.0	37	100.0	204	100.0

$$\chi^2=14.772 \quad Sd= 8 \quad p=.254$$

Tablo 9’da öğrencilerin boş zaman etkinliklerinin yararlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, birinci sınıfların %35.7, ikinci sınıfların %30, üçüncü sınıfların %34 ve dördüncü sınıfların %27’si boş zaman etkinliklerinin bilgi ve yetenekleri geliştirmede etkili olduğunu belirtmişlerdir. Boş zaman etkinliklerinin yararları konusunda en az benimsenen görüşün ise tüm sınıflarda “topluma uyumu kolaylaştırıyor” tercihinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin boş zaman etkinliklerinin yararları konusundaki tercihleri üzerinde devam ettikleri sınıfın etkili olmadığı saptanmıştır [$\chi^2_{(8)}=14.772$, $p>.05$].

Sonuç ve Öneriler

Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman aktiviteleri konusundaki tercihlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada; öğrencilerin boş zamanlarında en çok yapmak istedikleri etkinliğin müzik dinlemek olduğu ve bunu sırasıyla dinlenme ve kitap okuma isteğinin takip ettiği; öğrencilerin çoğunluğunun boş zamanlarını park, bahçe gibi açık hava mekanlarında geçirmek istedikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin haftalık boş zaman süreleri incelendiğinde üç ve dördüncü sınıf öğrencilerin çoğunluğunun altı-yedi saat boş zamanları olduğu, buna karşın diğer sınıflarda bu sürenin daha da kısaldığı; öğrencilerin boş zamanlarında çoğunlukla arkadaş gruplarıyla birlikte olmak istedikleri ve tüm sınıfların boş zamanları için çoğunlukla 50 YTL ve daha az miktarda para ayırabildikleri saptanmıştır. Yine tüm sınıflardaki öğrencilerin çoğunluğunun kurs, konferans ve seminer gibi toplantılara ba-

zen ya da her zaman katıldıkları; öğrenim gördükleri üniversitenin boş zamanların değerlendirmeye yardımcı olacak imkanlarının yetersiz olduğunu ya da bu imkanlardan haberdar olmadıklarını; üniversite yönetiminden en çok beceri ve meslek kazandırıcı kursları düzenlemesini istedikleri ve öğrencilerin boş zaman faaliyetlerinin özellikle bilgi ve yeteneklerini geliştirdiğini düşündükleri saptanmıştır.

Boş zamanları değerlendirme tutum ve davranışlarını geliştirmede üniversitelerin sorumluluğu büyüktür. Sadece üniversiteler değil tüm eğitim kurumları bu sorumluluğu imkanları ölçüsünde yerine getirmelidir. Ancak bu ve benzeri araştırma sonuçları boş zamanların amacına uygun olarak değerlendirilmesinde daha etkili planlamaların ve uygulamaların yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda üniversite gençliğini içinde barındıran kurumlara ve öğrencilere şu önerileri sunmak mümkündür.

- Öncelikle bu çalışma ışığında üniversitedeki her bölümün kendi bünyesinde öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarını nicelik ve nitelik olarak incelemeleri ve bu araştırmalardan elde edilecek bilgiler doğrultusunda daha gerçekçi planlamalar yapmaları yararlı olacaktır. Yine bu çalışmalarda özellikle bulunulan ilin, çevresel şartların ve ailelerin sosyo-kültürel şartlarının etkili bir şekilde değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

- Öğrencilerin rekreatif etkinliklere dahil olmalarına yönelik organizasyonların yapılmasında en büyük sorumluluk elbette ki üniversite yönetimlerine düşmektedir. Ancak üniversite yönetimlerinin diğer görev ve sorumluluklarının ağırlığı da düşünülüğünde bu tür etkinliklerde ki rollerin diğer resmi ve özel kurumlarla paylaşılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda farklı ülkelerdeki üniversite yönetimleriyle işbirliğinin yapılması da öğrencilere daha evrensel bir bakış açısı kazandırmada etkili olacaktır.

- Öğrencilerin sahip oldukları enerjiyi boş zamanlarında olumlu yönde harca-yabilecekleri ortamların oluşturulmasında bilinçli politikalar geliştirecek üniversite yönetimlerinin, öncelikle en alt kadrodan en üst kadroya kadar tüm personeli bu konuda eğitmesi ve ayrıca personelinde bu konudaki ihtiyaçlarını giderebilecek çevre koşullarını hazırlaması gerekmektedir. Bu konuda öğretim elemanlarından ve öğrencilerden oluşacak üst düzeyde bir komisyonun kurulması ve üniversitelerin her birinde oluşturulacak komisyonların işbirliği halinde çalışmalarını yürütmesi yararlı olacaktır.

Kaynakça

- ARSLAN,S.(1996).**Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na Bağlı Yurtlarda Kalan Bayan Öğrencilerin Rekrasyon (Boş Zaman Değerlendirme) Sorunları Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- ASLAN,L.N.(1994).**Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir.
- BEN-ARIEH,A and OFIR,A.(2002).“*Time for (More) Time-Use Studies: Studying The Daily Activities of Children*”, **Childhood**, 9(2):225-248.
- BALCI,V.(2003).“*Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması*”, **Milli Eğitim Dergisi**, 158:161-173.
- CALDWELL,L.L.,BALDWIN,C.K.,WALLS,T. and SMITH,E.(2004). “*Preliminary Effects of a Leisure Education Program to Promote Healthy Use of Free Time among Middle School Adolescents*”, **Journal of Leisure Research**, 3rd Quarter, 36(3):310-335.
- EKİCİ,S.(1997).**Yükseköğretim Gençliğinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları ve Turizme Katkıları Üzerine Bir Araştırma**, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- NIPPOL,M.A.,DUTHIE,J.K. and LARSEN,J.(2005).“*Literacy as a Leisure Activity: Free-Time Preferences of Older Children and Young Adolescents*”, **Language, Speech, & Hearing Services in Schools**, April,36(2):93-102.
- ONAT,Ü.(2001).“*Gecekondu Toplumunda Boş Zaman Sorunu ve Toplum Merkezleri*”, **Toplum ve Sosyal Hizmet**,12(2):77-87.
- ROBERTS,K.(2004).“*Leisure Inequalities, Class Divisions and Social Exclusion in Present-Day Britain*”, **Cultural Trends**, June,13(50):57-71.
- ROBERTSON,B.J.(1999).“*Leisure and Family: Perspectives of Male Adolescents Who Engage in Delinquent Activity as Leisure*”, **Journal of Leisure Research**, 4th Quarter, 31(4):335-358.
- SEÇGİN,H.(1996).**Ortaöğretim Kurumlarında Eğitsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları (İzmir Örneği)**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir.
- SHAW,S.M.,CALDWELL,L.L.and KLEIBER,D.A.(1996).“*Boredom, Stress and Social Control in the Daily Activities of Adolescents*”, **Journal of Leisure Research**, 28(4):274-292.
- SOYER,F.(1997).**Üniversite Öğrencilerinin Boş zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması**, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri.
- SÜZER,M.(1997).**Üniversite Öğrencilerinin Sosyal ve Ekonomik Özelliklerine Göre Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Biçimleri, (Pamukkale Üniversitesi Örneği)**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- SHINEW,K.J.,FLOYD,M.,F. And PARRY,D. (2004). “*Understanding the Relationship Between Race and Leisure Activities and Constraints: Exploring an Alternative Framework*”, **Leisure Sciences**, Apr-Jun, 26(2):181-199.
- ULUTAK,İ.(1988).**Kitle İletişim Araçları ve İletişim Ortamlarının Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri Açısından Bir Yükseköğrenim Kurumunda Sınanması**, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.
- WILSON,A. and ARNOLD,M.(1997).“*Promoting Recreation and Leisure Activities for Individuals...*”,**Journal of Instructional Psychology**,March,24(1):76-79.
- YETİŞ,Ü.(2000).**Kamu Kuruluşlarında Çalışan Devlet Memurlarının Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Alışkanlıkları (Tüsgaş Örneği)**.Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

EXAMINATION OF HOW THE STUDENTS OF THE HIGH SCHOOL OF HOME ECONOMICS OF ANKARA UNIVERSITY SPENT THEIR FREE TIME

Yasemin AYDOĞAN*

Neriman ARAL**

Abstract

This research has been conducted in order to determine the choice of the students of School of Home Economics, Ankara University to spend their free time activities and to evaluate whether the class is efficient to spend their free time. 204 students of the School of Home Economics, Ankara University constitute the sample to this research. In the research a "General Form of Information" developed by the researchers in order to obtain the general information in relation to the students and their families and a poll on the topic how do you spend your free time has been used which encompass the information on free time, it's use and the choices that have been made. The Test Kay-Kare has been used in order to determine the effectiveness of the class when students spent their free time. The result of this research has been based on the opinions whether there are supportive possibilities on spending student's free time and it has showed that the class that they are in is a determinant factor.

Key Words: Free time, recreative activities, free time activities, university students

* Ass. Prof.; Abant İzzet Baysal University Faculty of Education Department of Pre-School Education

** Prof. Dr.; Ankara University School of Home Economics Department of Child Development Education